

-δυάςλογοι

«Δημόσια ιστορία και ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές»

Γιώργος Τζεδόπουλος, 2/3/2016

Όψεις της ιστοριογραφικής εργασίας

Ο εβραίος λεξικογράφος Eliezer Ben-Yehuda (Eliezer Yitzhak Perlman) στο γραφείο του. Ιερουσαλήμ, περ. 1912.

Μια αρχετυπική εικόνα του «σοφού» επιστήμονα των ανθρωπιστικών σπουδών. Χαρακτηριστικά συστατικά της: η μοναχικότητα της εργασίας και ο στοχασμός που συνδυάζει έναν πλούτο γνώσεων από πολλαπλές πηγές. Το πλήθος των ανοιχτών βιβλίων που είναι αραδιασμένα στο τραπέζι υποβάλλει την αίσθηση της συνεχούς μη γραμμικής πορείας από κείμενο σε κείμενο.

“Eliezer Ben-Yehuda”,
https://en.wikipedia.org/wiki/Eliezer_Ben-Yehuda.

Ένα ανοιχτό ερώτημα: Ο «συντηρητισμός» της επαγγελματικής ιστοριογραφίας

Μιλώντας για την ανταπόκριση των ιστορικών στις προκλήσεις της ψηφιακής εποχής κατά τα τέλη του 20ού αιώνα και διαπιστώνοντας το σχετικά μικρό τους ενδιαφέρον για τις δυνατότητες που ανοίγονταν μπροστά τους ο (επίσης ιστορικός) Edward Ayers τόνιζε τα εξής:

«Οι ιστορικοί είναι επιστημολογικά και μεθοδολογικά τα πιο συντηρητικά μέλη ολόκληρης της ακαδημαϊκής κοινότητας, παραμένοντας πιστοί σε τρόπους έρευνας και γραφής που έχουν αλλάξει σε σχετικά μικρό βαθμό από την εποχή που γεννήθηκε η επαγγελματική ενασχόληση με την ιστορία».

(Edward Ayers, “History in Hypertext”, <http://www.vcdh.virginia.edu/Ayers.OAH.html>, 1999)

Κατευθύνσεις ιστορικής σκέψης τον 20ό αιώνα

Η ιστορική έρευνα γνώρισε μια σειρά από πολύ σημαντικές μετατοπίσεις στη διάρκεια του 20ού αιώνα. Όπως επισημαίνεται, ωστόσο, οι μετατοπίσεις αυτές δεν διαφοροποίησαν σημαντικά τον τρόπο εργασίας και συγγραφής των ιστορικών.

«[...] μπορούμε να διακρίνουμε δύο πολύ διαφορετικές κατευθύνσεις ιστορικής σκέψης στον εικοστό αιώνα. Η πρώτη σχετίζεται με το μετασχηματισμό της αφηγηματικής, γεγονοτολογικής ιστορίας, που χαρακτήριζε την επαγγελματική ιστοριογραφία το δέκατο ένατο αιώνα, στις κοινωνικο-επιστημονικού προσανατολισμού μορφές ιστορικής έρευνας και γραφής του εικοστού αιώνα.

[...] το εύρος της ιστορικής γραφής μεγάλωσε εντυπωσιακά τα τελευταία τριάντα χρόνια [1970-2000]. Αν η κοινωνικο-επιστημονικού προσανατολισμού ιστορία είχε θελήσει να αντικαταστήσει τη μελέτη της πολιτικής με τη μελέτη της κοινωνίας, η νέα ιστορία στρεφόταν τώρα στη μελέτη της κουλτούρας [...].

Οι ριζοσπαστικές κριτικές των καθιερωμένων μεθόδων ιστορικής έρευνας [...] άσκησαν μια σημαντική μεν, αλλά, παρ' όλα αυτά, περιορισμένη επίδραση στον τρόπο που γράφεται η ιστορία.[...] Τελικά βέβαια και οι νέοι ιστορικοί της κουλτούρας ήταν αναγκασμένοι, όπως και οι παραδοσιακοί τους προκάτοχοι, να γυρίσουν στα αρχεία».

(Georg Iggers, *Η ιστοριογραφία στον εικοστό αιώνα*, μτφρ. Π. Ματάλας, Αθήνα: Νεφέλη, 1999, 15, 21,26, 32)

Πηγές, ανάλυση, αφήγηση

Στη δουλειά του ιστορικού κυριαρχεί η διαλογική σχέση με τα πάσης φύσεως μνημεία του παρελθόντος, τις πηγές. Η αφηγηματική εκδίπλωση της ανάλυσης παρέχει ένα ενοποιητικό σχήμα στην εξήγηση και την ερμηνεία.

«Ο κυρίαρχος τρόπος ιστορικής ερμηνείας είναι η αφήγηση. [...] Η ιστορική αφήγηση στηρίζεται στο υλικό των πηγών».

(John Whitehouse, “Historical Thinking and Narrative in a Global Culture”, στο *Nation-Building and Education in a Global Culture*, επιμέλεια Joseph Zajda, Dordrecht: Springer, 2015, 17, 24)

Μη γραμμικά και πολυμορφικά χαρακτηριστικά της ιστοριογραφικής αφήγησης

Όμως η έκθεση και τεκμηρίωση της ιστορικής ανάλυσης στη συγγραφή ενσωματώνει χαρακτηριστικά που είτε δεν υπάγονται σε μια γραμμική αφηγηματικότητα είτε δεν έχουν μόνον κειμενικά χαρακτηριστικά:

Διακειμενικά στοιχεία:

- Αποσπάσματα από πηγές
- Τεκμηριωτικές παραπομπές
- Κατάλογος πηγών και βιβλιογραφίας

Ενδοκειμενικά στοιχεία:

- Παραπομπές σε άλλα σημεία του κειμένου
- Ευρετήριο

Μη κειμενικά στοιχεία που ενσωματώνονται στην αφηγηματική ροή

- Εικόνες
- Χάρτες
- Πίνακες
- Διαγράμματα

Ιστορική γραφή, διακειμενικότητα και υπερκείμενο

Υπερκείμενο - Υπερμέσα

Η σύλληψη του υπερκειμένου (hypertext) υπό την έννοια της ανοιχτής, μη γραμμικής διέλευσης από κείμενο σε κείμενο μέσω συνδέσμων εφαρμόστηκε στο περιβάλλον των ψηφιακών τεχνολογιών και αποτέλεσε την οργανωτική αρχή του διαδικτύου.

«[Υπερκείμενο είναι] ένα κείμενο που αποτελείται από σύνολα κειμένων [...] και τους ηλεκτρονικούς συνδέσμους που τα ενώνουν. Τα υπερμέσα επεκτείνουν την έννοια του υπερκειμένου συμπεριλαμβάνοντας οπτική πληροφορία, ήχο, κινούμενη εικόνα και άλλες μορφές στοιχείων».

(George Landow, *Hypertext 3.0. Critical Theory and New Media in an Era of Globalization*, Baltimore 2006 (τρίτη έκδοση), 3)

Μια υπερκειμενική ιστοριογραφική δομή

Τα διακευμενικά στοιχεία της ιστοριογραφίας λειτούργησαν ως ένα από τα εναύσματα στη σύλληψη της έννοιας του υπερκειμένου. Στο διάγραμμα του Ted Nelson, ενός από τους πρωτοπόρους στον στοχασμό για το υπερκείμενο, αναγνωρίζουμε τη διασυνδεσιμότητα ανάμεσα σε αποσπάσματα από πηγές, δημογραφικούς πίνακες, τεκμηριωτικές παραπομπές, αφηγηματικές ενότητες του ιστοριογραφικού κειμένου κλπ.

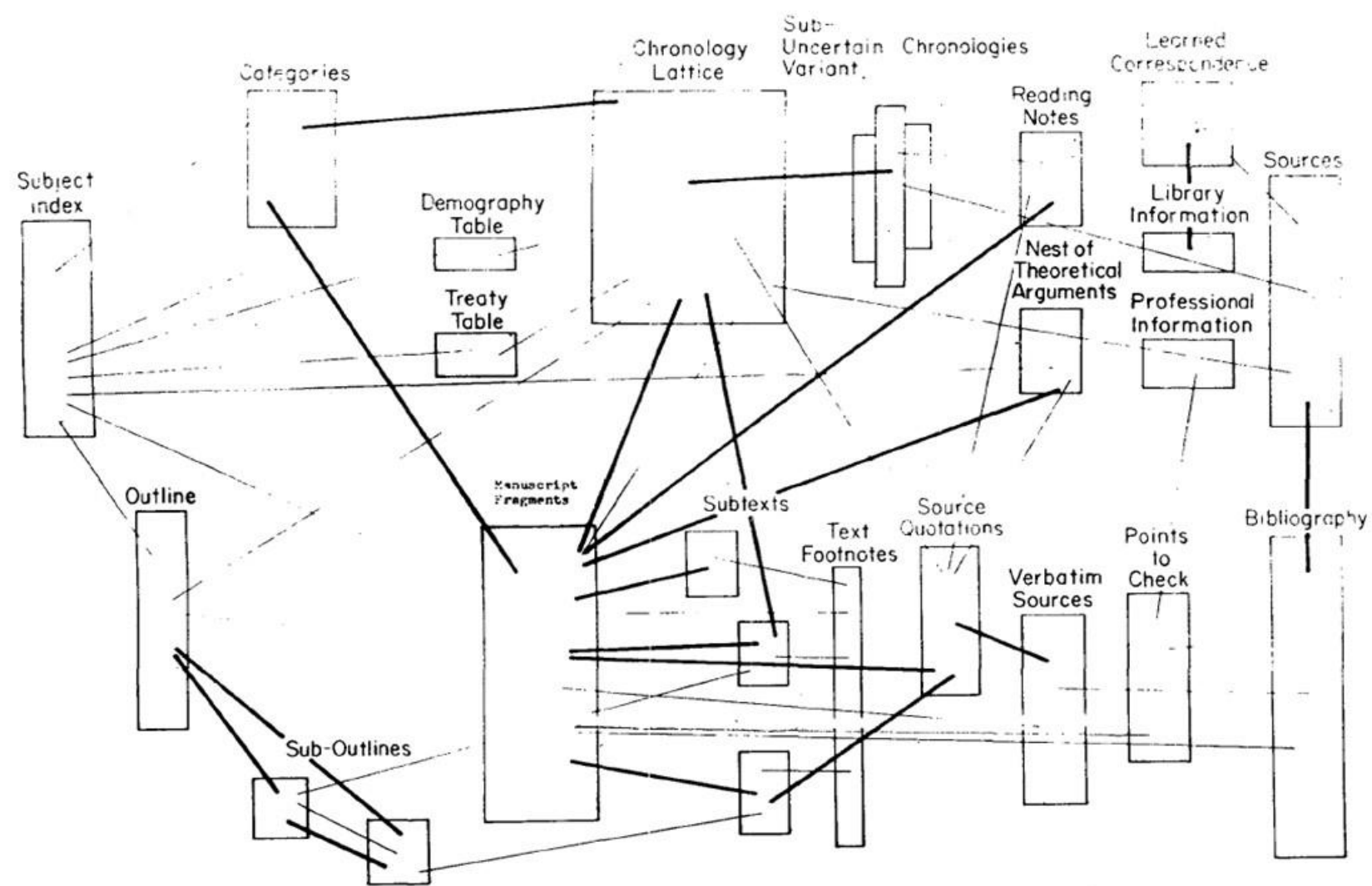

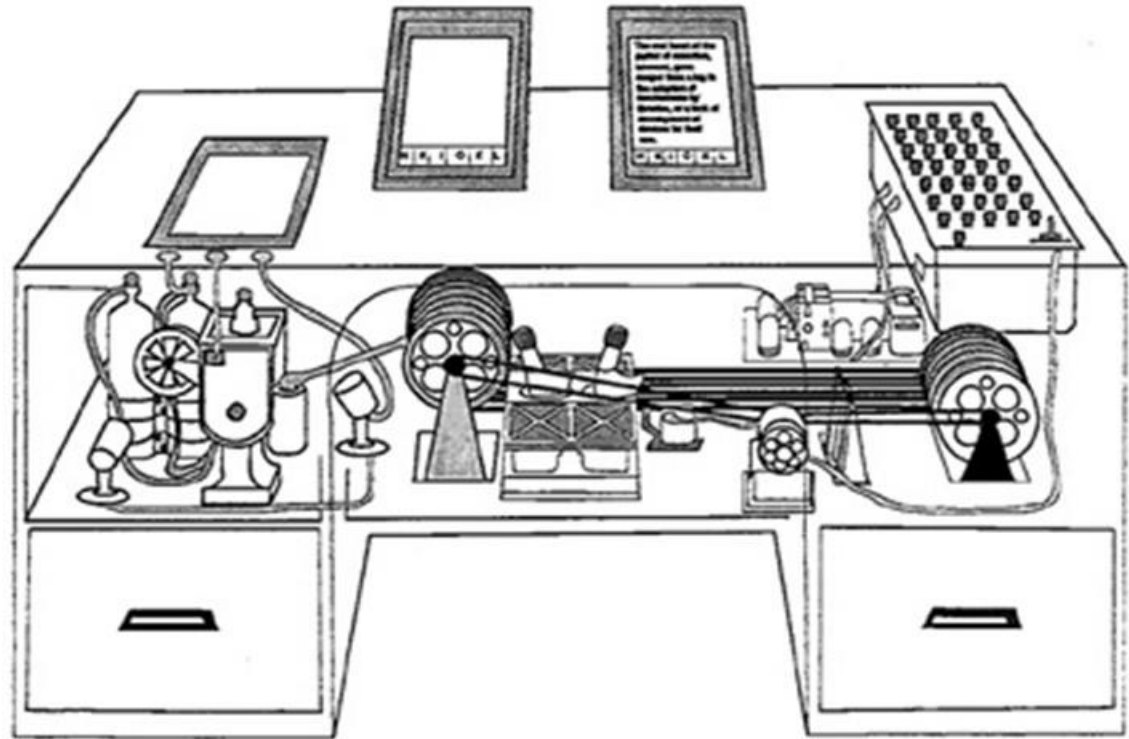
FIGURE 4—ELF's capacity for total filing: hypothetical use by historian. Thin lines indicate links; heavy rules indicate some of same entries.

Ted Nelson, "A File Structure for The Complex, The Changing and the Indeterminate", <http://signallake.com/innovation/FileStructure65.pdf>, 1965.

Ιστορία, μνήμη, καταγραφή και υπερκείμενο

«“Είναι προφανές ότι η ιστορία και το υπερκείμενο είναι φυσικοί σύμμαχοι” (Bernstein 1996). Πράγματι, η πρώτη υπερκειμενική εφαρμογή, την οποία περιέγραψε ο μηχανικός Vannevar Bush το 1945, ονομαζόταν Memex, δηλαδή επέκταση μνήμης [memory extender]».

Το Memex ήταν μια ουτοπική συσκευή στηριγμένη στην τεχνολογία του μικροφίλμ που θα επέτρεπε τη διασύνδεση της καταγεγραμμένης ανθρώπινης γνώσης και την εύκολη πλοήγηση σε αυτή, μια καθολική δηλαδή εγκυκλοπαίδεια που θεωρείται διανοητικός πρόδρομος του διαδικτύου.

<http://u-tx.net/ccritics/as-we-may-think.html>

(Sara Roegiers, Frederic Truyen, “History is 3D. Presenting a Framework for Meaningful Historical Representations in Digital Media”, στο *New Heritage. New Media and Cultural Heritage*, επιμέλεια Yehuda Kalay, Thomas Kvan, Janice Affleck, Abingdon: Routledge, 2008, 70)

Εφαρμογές υπερκειμενικής δομής στην ερευνητική παρουσίαση

Η σύλληψη της ιστοριογραφίας ως ενός υπερκειμενικού παραδείγματος φαίνεται να ολοκληρώνεται στην έννοια των «enhanced publications», δηλαδή των σημερινών μορφών ερευνητικής δημοσίευσης που αποτελούνται από διακριτές και διασυνδεδεμένες κατηγορίες στοιχείων και μεταδεδομένων. Παρ' όλα αυτά, λίγες είναι οι σχετικές ιστορικές εργασίες. Συνήθως προτιμώνται οι καθιερωμένες μορφές της έντυπης δημοσίευσης.

Enhancing Scholarly Publishing in the Humanities and Social Sciences: Innovation through Hybrid Forms of Publication

Portrait of a Project

University of Ljubljana, Faculty of Social Sciences
10 June 2011

KNAW e-Humanities Group /
Virtual Knowledge Studio for the Humanities and Social Sciences (VKS)

SURFFoundation Program Enhanced Publication

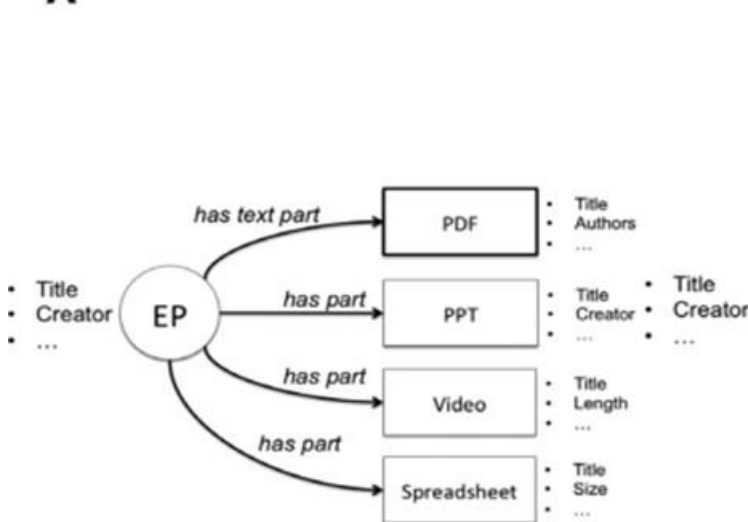
Project Coordinator: **Nicholas W. Jankowski**
Participants: Andrea Scharnhorst, Clifford Tatum, Zuo Tian Tatum

10 June 2011

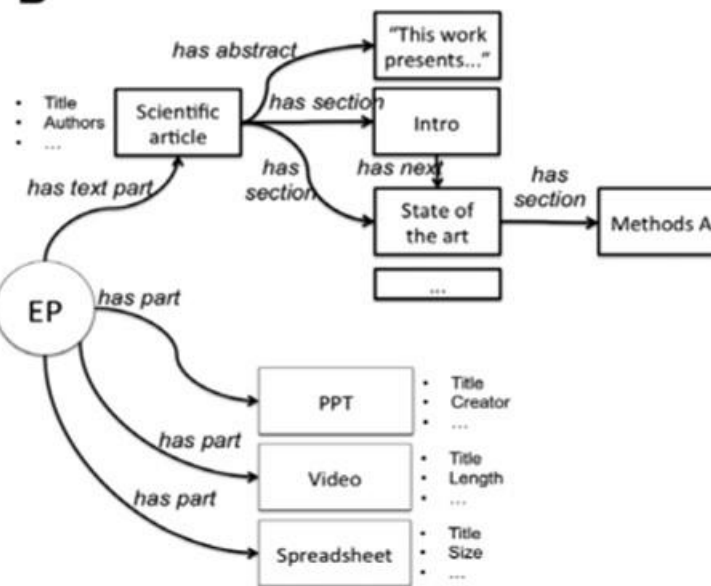
KNAW e-Humanities Group

1

A Enhanced publication with PDF textual part

B Enhanced publication with structured textual part

Alessia Bardi, Paolo Manghi, “Enhanced Publications: Data Models and Information Systems”, 2014,
<https://www.liberquarterly.eu/articles/10.18352/lq.8445/>

<http://www.slideshare.net/nickjan/slides-ljubljana-presentation-enhanced-publications-jankowski-10-june2011>

**Ψηφιακή επεξεργασία και ανάλυση ιστορικών πηγών:
δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα**

Internet History Sourcebooks

Ένα από τα πρώτα προγράμματα συγκέντρωσης ψηφιοποιημένων ιστορικών πηγών ήταν η συλλογή Internet History Sourcebooks του βυζαντινολόγου Paul Halsall από τα μέσα της δεκαετίας του 1990. Τα κείμενα των πηγών ήταν είτε δημοσιευμένα στον δικτυακό τόπο του προγράμματος είτε σε άλλους δικτυακούς τόπους, όπου ο αναγνώστης μεταφερόταν με υπερσυνδέσμους. Ο κατάλογος των πηγών ήταν ένα μακρύ σεντόνι ενοτήτων και τίτλων, τελείως διαφορετικό από οποιαδήποτε δομή βάσης δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης και ανεύρεσης. Παρά τους –κατανοητούς για την εποχή– περιορισμούς του, το πρόγραμμα μπόρεσε να φέρει τους ιστορικούς σε επαφή με ένα πλήθος πηγών που ήταν δύσκολα προσβάσιμες.

Ψηφιοποιημένες ιστορικές πηγές από το πρόγραμμα Internet History Sourcebooks

[Home](#) | [Ancient History Sourcebook](#) | [Medieval Sourcebook](#) | [Modern History Sourcebook](#) | [Byzantine Studies Page](#)
Other History Sourcebooks: [African](#) | [East Asian](#) | [Global](#) | [Indian](#) | [Islamic](#) | [Jewish](#) | [Lesbian and Gay](#) | [Science](#) | [Women's](#)

Modern History

Full Texts
Multimedia
Additions
Search
Help

Selected Sources Sections
Studying History
Reformation
Early Modern World
Everyday Life
Absolutism
Constitutionalism
Colonial North America
Colonial Latin America
Scientific Revolution
Enlightenment
Enlightened Despots
American Independence
French Revolution
Industrial Revolution
Romanticism
Conservative Order
Nationalism
Liberalism
1848

Modern History Sourcebook: Social Conditions in 17th Century France

From *Report of the Estates of Normandy (1651)*

Saint-Quentin. Of the 450 sick persons whom the inhabitants were unable to relieve, 200 were turned out, and these we saw die one by one as they lay on the roadside. A large number still remain, and to each of them it is only possible to dole out the least scrap of bread. We only give bread to those who would otherwise die. The staple dish here consists of mice, which the inhabitants hunt, so desperate are they from hunger. They devour roots which the animals cannot eat; one can, in fact, not put into words the things one sees.... This narrative, far from exaggerating, rather understates the horror of the case, for it does not record the hundredth part of the misery in this district. Those who have not witnessed it with their own eyes cannot imagine how great it is. Not a day passes but at least 200 people die of famine in the two provinces. We certify to having ourselves seen herds, not of cattle, but of men and women, wandering about the fields between Rheims and Rhétel, turning up the earth like pigs to find a few roots; and as they can only find rotten ones, and not half enough of them, they become so weak that they have not strength left to seek food. The parish priest at Boul, whose letter we enclose, tells us he has buried three of his parishioners who died of hunger. The rest subsisted on chopped straw mixed with earth, of which they composed a food which cannot be called bread. Other persons in the same place lived on the bodies of animals which had died of disease, and which the curé, otherwise unable to help his people, allowed them to roast at the presbytery fire.

From *Letters of the Abbess of Port-Royal*

(1649) This poor country is a horrible sight; it is stripped of everything. The soldiers take possession of the farms and have the corn threshed, but will not give a single grain to the owners who beg it as an alms. It is impossible to plough. There are no more horses all have been carried off. The peasants are reduced to sleeping in the woods and are thankful to have them as a refuge from murderers. And if they only had enough bread to half satisfy their hunger, they would indeed count themselves happy.

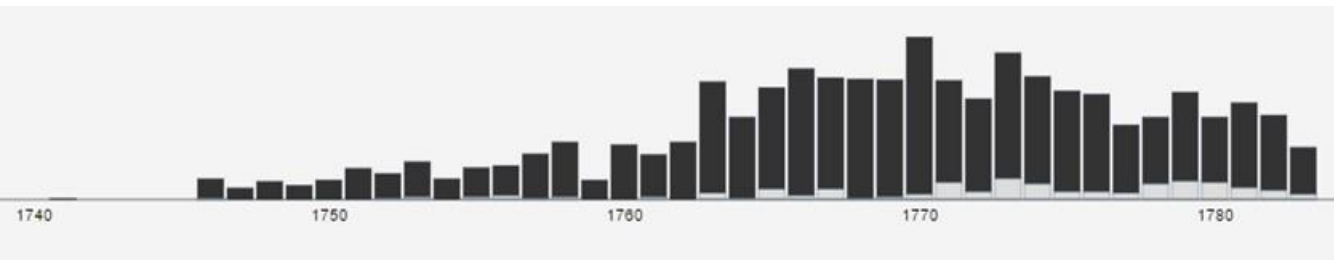
(1652) People massacre each other daily with every sort of cruelty.... The soldiers steal from one another when they have denuded every one else, and as they spoil more property than they carry off, they are themselves often reduced to starvation, and can find no more to annex. All the armies are equally undisciplined and vie with one another in lawlessness. The authorities in Paris are trying to send back the peasants to gather in the corn; but as soon as it is reaped the marauders come to slay and steal, and disperse all in a general rout.

From Cecile Augon, *Social France in the XVIIIth Century*, (London: Methuen, 1911), pp. 171-172, 189

Mapping the Republic of Letters

Από τότε, βέβαια, άλλαξαν πολλά. Ένα από τα καλύτερα πρόσφατα παραδείγματα είναι το Mapping the Republic of Letters του πανεπιστημίου Stanford., το οποίο χαρτογραφεί την επικοινωνία των λογίων στους πρώιμους νεότερους χρόνους, και κυρίως την εποχή του Διαφωτισμού, καθώς και τη διάχυση των έργων τους. Στη επόμενη διαφάνεια βλέπουμε μια ψηφιακή χωρική επεξεργασία της αλληλογραφίας του d'Alembert (1741-1783), ενός από τους εκδότες της περίφημης *Εγκυκλοπαίδειας* του Διαφωτισμού. Στον κατάλογο δεξιά εμφανίζεται αναλυτικά η αλληλογραφία του κατά το έτος 1758.

Ψηφιακή επεξεργασία
της αλληλογραφίας του
d'Alembert (1741-1783) από
το πρόγραμμα "Mapping the
Republic of Letters" του
Πανεπιστημίου Stanford

<http://ink.designhumanities.org/dalembert/>

Author Id	Author	Destination	Recipient	Date	Source	Recipient Id	Year
97	D'Alembert	Lausanne, Switzerland	Voltaire	2/26/1758	Paris, France	408	1758
253	Malesherbes	Paris, France	D'Alembert	2/16/1758	Paris, France	97	1758
337	Rousseau J.-J.	Paris, France	D'Alembert	6/25/1758	Montmorency, France	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	1/3/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	1/8/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	1/12/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	1/19/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	1/29/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	2/5/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	2/13/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	2/19/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	2/25/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	3/7/1758	Lausanne, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	3/25/1758	Les Délices, near Geneva, Switzerland	97	1758
408	Voltaire	Paris, France	D'Alembert	4/10/1758	Les Délices, near Geneva, Switzerland	97	1758

Επιστολή του Βολταίρου προς τον d'Alembert, 29/1/1758

Εδώ έχουμε την επιστολή που έστειλε ο Βολταίρος στον d'Alembert από τη Γενεύη στις 29/1/1758, όπως τη βρίσκουμε στην ψηφιοποιημένη έκδοση των επιστολών του γάλλου διαφωτιστή από το GoogleBooks. Δεν χρειάζεται να επεκταθούμε ως προς το πόσο χρήσιμες είναι αυτές οι εφαρμογές για τον ιστορικό...

LETTRE XXXVIII.

DE M. DE VOLTAIRE.

À Lausanne, de mon lit, d'où je vois dix lieues
de lae, 29 de janvier.

N'appellez point vos lettres du bavardage, mon digne et courageux philosophe; il faut, s'il vous plaît, s'entendre et parler de ses affaires.

On fait une grande profession de foi à Genève; vous aurez le plaisir d'avoir réduit les hérétiques à publier un catéchisme. On se plaint de l'article des *Comédiens*, inséré dans celui de *Genève*; mais vous avez joint ce petit mot de la comédie à la requête des citoyens qui vous en ont prié. Ainsi d'un côté vous n'avez fait que céder à l'empressement des bourgeois; et de l'autre vous n'avez fait que répéter le sentiment des prêtres, sentiment publié dans le catéchisme d'un de leurs théologiens, et débité publiquement devant vous dans toutes les conversations.

Quand je vous ai supplié de reprendre l'*Encyclopédie*, j'ignorais à quel excès de brutalité on avait poussé les libelles, et j'étais bien loin de soupçonner qu'ils fussent autorisés. Je vous ai écrit une grande lettre par madame de Fontaine: elle est votre voisine; ne pourriez-vous pas passer chez elle?

Oeuvres complètes de Voltaire. Correspondence avec d'Alembert, τόμ. 1, Paris: P. Dupont, 1824, 71,
https://books.google.gr/books?id=g5QKAQAIAAJ&printsec=frontcover&hl=el&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

The Internet History Sourcebooks: από την εποχή των προσωπικών ιστοσελίδων (1996) σε εκείνη της κοινωνικής δικτύωσης (2015)

“The Internet History Sourcebooks Project is a collection of public domain and copy-permitted historical texts presented cleanly (without advertising or excessive layout) for educational use. This project is both very large and fairly old in Internet terms. At the time it was instigated (1996), it was not clear that web sites (and the documents made available there) would often turn out to be transient. As a result there is a process called "link rot" - which means that a "broken link" is a result of someone having taken down a web page. In some cases some websites have simply reorganized sub-directories without creating forwarding links. Users may attempt to locate texts not currently available, or where the links have changed via The Internet Archive/Way Back Machine. Alternately, a search via Google may locate another site where the document is available.

While I encourage notes, comments and feedback in general, I am unable to reply to all of them. I am especially not able to reply to students (or students' parents!) seeking help with homework. I am unable to help locate details about your family, or give translations of your name or nickname into Chinese (a very common request)!”

(Paul Halsall, “Internet History Sourcebooks Project”, <http://legacy.fordham.edu/halsall/index.asp>, 2015)

**Από το υπερκείμενο στην ψηφιακή κοινωνική
δικτύωση**

Μια υπερκειμενική ιστοριογραφική δομή: ο τονισμός της οριζόντιας διάστασης

Στην υπερκειμενική ιστοριογραφική αναπαράσταση, όπως τη φανταζόταν ο Ted Nelson το 1965, παρατηρούμε την οριζόντια διάσταση της δομής που έρχεται σε αντίθεση με ιεραρχικές, ταξινομικές δομές αναπαράστασης της γνώσης, όπως αυτές που δέσποσαν για χρόνια στις φυσικές επιστήμες, αλλά και σε εκείνες του ανθρώπου.

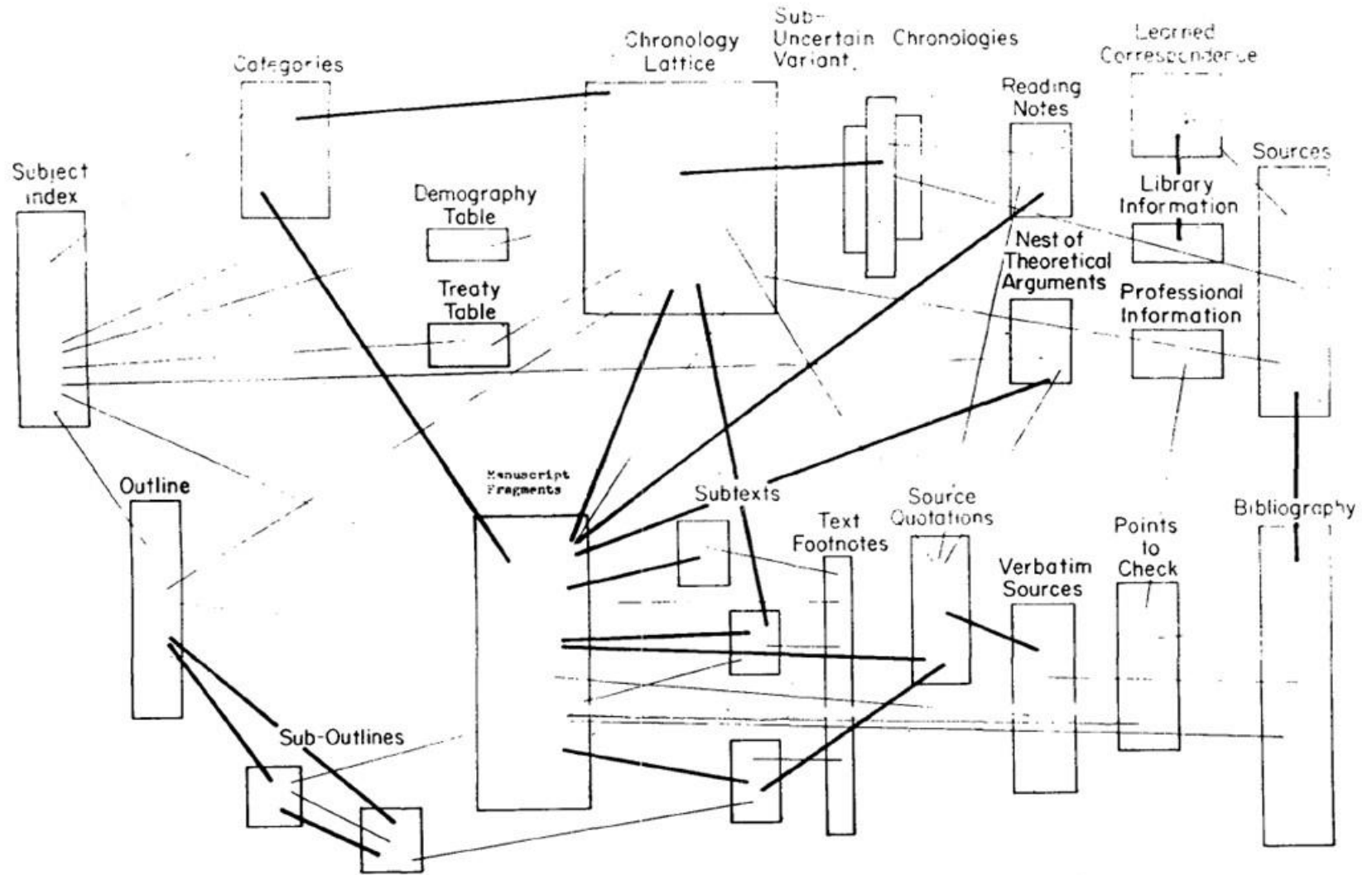

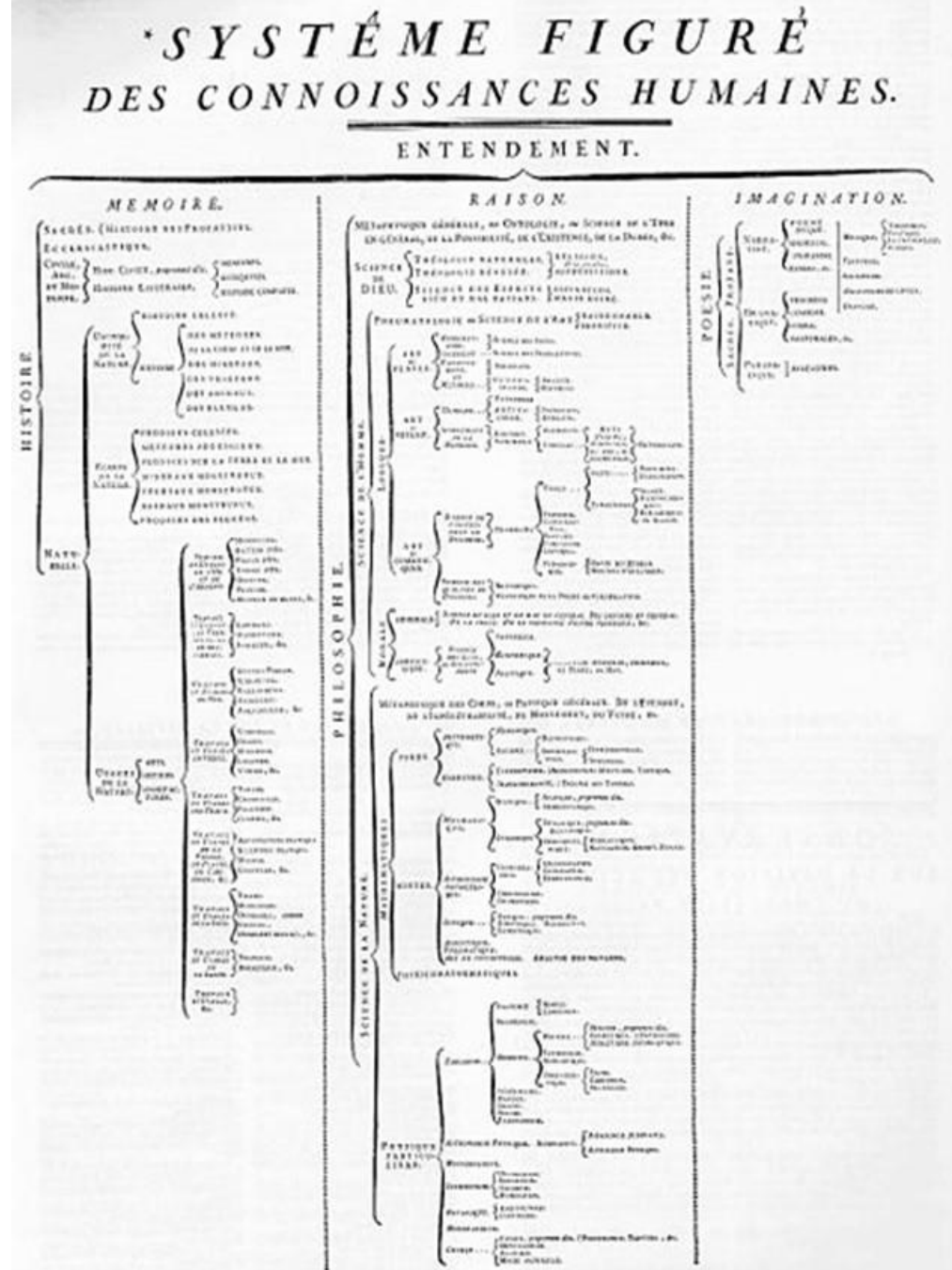
FIGURE 4—ELF's capacity for total filing: hypothetical use by historian. Thin lines indicate links; heavy rules indicate some of same entries.

Ted Nelson, "A File Structure for The Complex, The Changing and the Indeterminate", <http://signallake.com/innovation/FileStructure65.pdf>, 1965.

Κατακόρυφες ιεραρχίες γνώσης

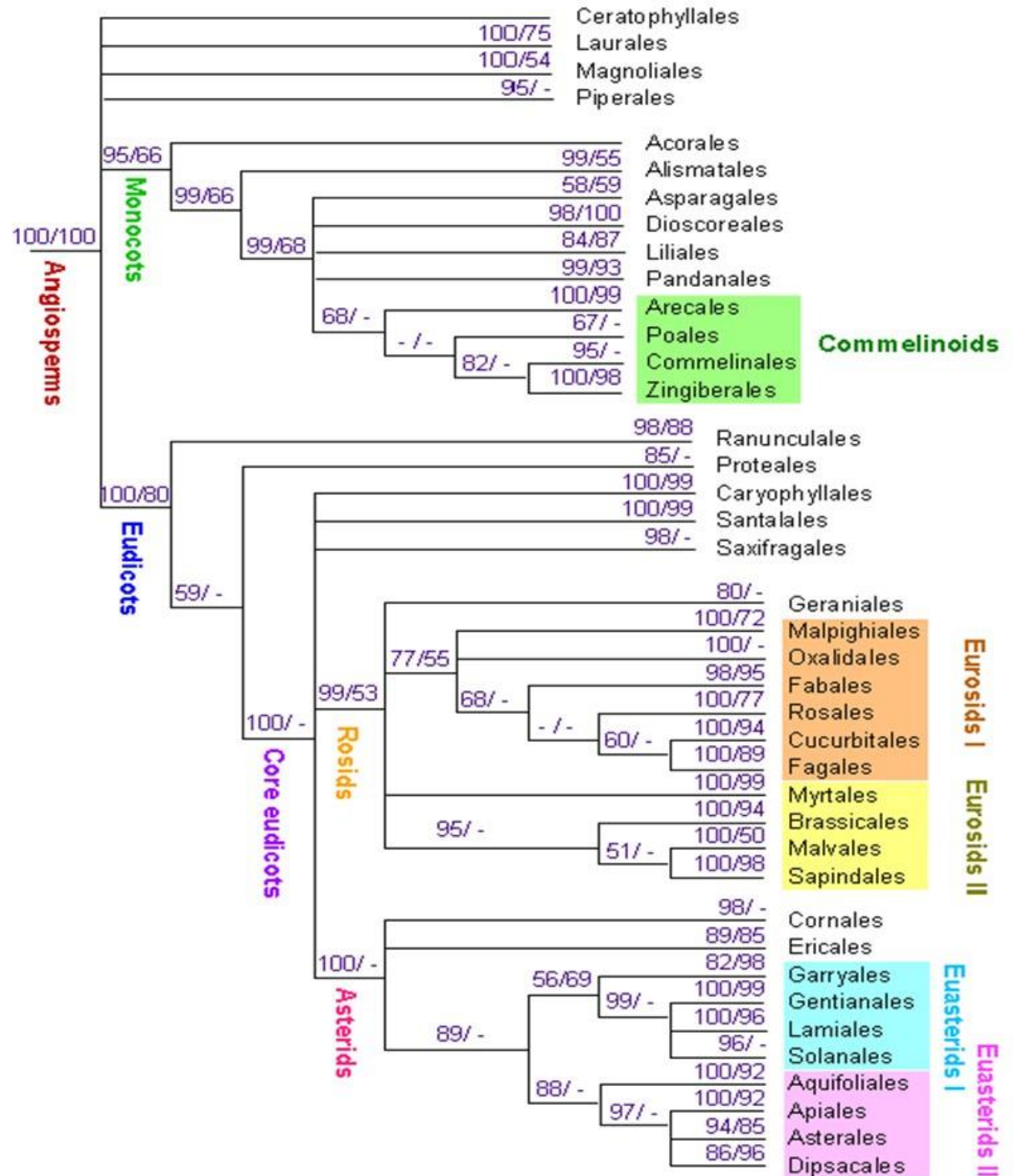
Το λεγόμενο «δέντρο του Diderot», ένα ταξινομικό διάγραμμα της ανθρώπινης γνώσης, από την περίφημη *Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers*, τόμ. 1, Παρίσι 1751.

http://en.wikipedia.org/wiki/File:ENC_SYSTEME_FIGURE.jpeg

Κατακόρυφες ιεραρχίες γνώσης

Ταξινομικός πίνακας της συνομοταξίας των αγγειόσπερμων φυτών

<http://www.biologie.uni-hamburg.de/b-online/apg/APG.html>

Ριζώμα πιπερόριζας (τζίντζερ)

Σ' αυτή τη δενδροειδή δομή αντιπαρατέθηκε η έννοια του ριζώματος. Τα ριζώματα είναι οι υπόγειοι μίσχοι μερικών φυτών, όπως η πιπερόριζα της διαφάνειας, που αναπτύσσουν βλαστάρια και ρίζες από τους όζους τους.

Ρίζωμα (rhizome)

Οι γάλλοι φιλόσοφοι Deleuze και Guattari χρησιμοποίησαν την έννοια του ριζώματος για να δηλώσουν έναν τρόπο ανάπτυξης και διασποράς της γνώσης που στηρίζεται στην οριζόντια, αμοιβαία διασύνδεση εννοιών και πληροφοριών και όχι στην κατακόρυφη ανάπτυξη μέσω ιεραρχιών. Το εγχείρημά τους ήταν γνωσιολογικό και ταυτόχρονα πολιτικό: η ριζωματική οργάνωση, τόνιζαν, βασίζεται στη χειραφέτηση από παραδεδομένες δομές εξουσίας μέσω της πολλαπλότητας και της ελεύθερης διασύνδεσης:

«Αντίθετα με τα δέντρα ή με τις ρίζες τους, το ρίζωμα συνδέει οποιοδήποτε σημείο με οποιοδήποτε άλλο σημείο, και τα στοιχεία του δεν συνδέονται αναγκαστικά με στοιχεία της ίδιας κατηγορίας. [...] Δεν έχει αρχή ούτε τέλος, παρά μόνο ένα μέσον [...]. Αντίθετα με μια δομή, που καθορίζεται από ένα σύνολο σημείων και θέσεων, [...] το ρίζωμα αποτελείται μόνον από γραμμές [...]».

(Gilles Deleuze - Félix Guattari, *A Thousand Plateaus*, London 1987 (πρώτη έκδοση Παρίσι 1980), 23)

Το διαδίκτυο ως ρίζωμα

Η λειτουργία του διαδικτύου, όπως την παρουσιάζει ο Vincent Miller, βρίσκεται πολύ κοντά στην έννοια του ριζώματος:

«[...] στην αρχιτεκτονική του διαδικτύου κυριαρχεί η διασύνδεση. Το γεγονός πως κάποιος μπορεί να συνδεθεί στο διαδίκτυο από οποιοδήποτε σημείο και να το διασχίσει ελεύθερα από έναν σύνδεσμο σε έναν άλλο με τρόπους που φαίνονται τυχαίοι, δείχνει πως το διαδίκτυο ακολουθεί την αρχή της χαρτογραφίας. Για παράδειγμα, με πέντε μόνο κλικ σε υπερσυνδέσμους στο λήμμα της Wikipedia για τη Γερμανία [...] μπορώ να αναχθώ στην ιστοσελίδα της Wikipedia σχετικά με την πενικιλίνη. Μάλλον απρόσμενο μονοπάτι. Η υποθετικά χαοτική δομή του διαδικτύου σημαίνει πως δεν υπάρχει ένα πραγματικό κέντρο θεμελιώδους σημασίας και πως το διαδίκτυο είναι απολύτως ικανό να υποστεί θραύσεις χωρίς αυτό να επηρεάσει τη λειτουργία του».

(Vincent Miller, *Understanding Digital Culture*, London: SAGE, 2011, 27)

Το «εξώφυλλο» της Wikipedia. Λίγοι το έχουν δει, καθώς οι περισσότεροι περιπλανιόμαστε στο ριζωματικό εσωτερικό της.

WIKIPEDIA

English

The Free Encyclopedia
5 073 000+ articles

Español

La enciclopedia libre
1 231 000+ artículos

Русский

Свободная энциклопедия
1 287 000+ статей

Italiano

L'enciclopedia libera
1 251 000+ voci

Português

A enciclopédia livre
908 000+ artigos

日本語

フリー百科事典
1 001 000+ 記事

Deutsch

Die freie Enzyklopädie
1 905 000+ Artikel

Français

L'encyclopédie libre
1 721 000+ articles

中文

自由的百科全书
862 000+ 條目

Polski

Wolna encyklopedia
1 155 000+ hasel

<https://www.wikipedia.org/>

<http://www.theguardian.com/technology/2012/jan/24/orange-wikipedia-mobile-devices-free>

Ψηφιακά κοινωνικά μέσα και ριζωματικά δίκτυα

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και την εποχή των προσωπικών ιστοσελίδων μέχρι σήμερα τα πράγματα στο ψηφιακό τοπίο έχουν αλλάξει. Τα σημερινά κοινωνικά μέσα «δεν αφορούν μόνο την τεχνολογία και τη διασύνδεση συσκευών, αλλά τους ανθρώπους και τη διάδραση μεταξύ τους, πράγμα που ούτε περιορίζεται σε έναν μόνο χώρο ούτε έχει γραμμικό χαρακτήρα. Γι' αυτό μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη μεταφορά ενός ριζωματικού δικτύου για να εξηγήσουμε πώς λειτουργεί. Ο κοινωνικός ιστός [social web] μπορεί να θεωρηθεί πως δεν έχει ούτε αρχή ούτε τέλος, όπως δεν έχει και σαφή δομή. Στον κοινωνικό ιστό είναι δυνατή η διασύνδεση με οτιδήποτε από οποιοδήποτε σημείο».

(Anabela Mesquita, Ana Ramalho, Diana Aguiar Vieira, “How Social Media Tools are Used in Research: A Case Study”, στο *Social Media and Networking: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications*, Hershey PA: Information Science Reference, 2016, 831)

Ψηφιακά κοινωνικά μέσα, αλληλεπίδραση και κοινωνική ταυτότητα

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης η έκδοση και η δημοσίευση περιεχομένου βασίζεται στην αλληλεπίδραση, την επικοινωνία και τη συνεργασία και χαρακτηρίζεται από την άμεση σύνδεσή του με πηγές, ιστοσελίδες και χρήστες. Στο πλαίσιο αυτό, και με δεδομένη τη σημασία των μέσων στη συγκρότηση προσωπικής ταυτότητας και κοινωνικότητας, «συχνά δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην αλληλεπίδραση παρά στο ίδιο το περιεχόμενο».

(Ε. Μανούσου, Τ. Χαρτοφύλακα, «Κοινωνικά δίκτυα και μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση», Στο *Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία*, Πρακτικά του Β΄ Πανελληνίου Συνεδρίου, επιμέλεια Χ. Παναγιωτακόπουλος, Πάτρα: ΕΗΥΕΤ, 2011, 498, <http://www.cetl.elemedu.upatras.gr/proc2/proceedings/1-0497.pdf>)

Χρήσεις της ιστορίας στον κόσμο της ψηφιακής επικοινωνίας

Αποδόμηση και υβριδισμός

Στο τοπίο της (μετα)επικοινωνίας και της επιτέλεσης διαδικτυακών ταυτοτήτων, «η ιστορία είναι συνεχώς παρούσα και απύσα. Από τη μια τρυπώνει με κάθε τρόπο στα λόγια και στις συμβολικές προβολές των ανθρώπων, στον τρόπο με τον οποίο συγκροτούν και υπερασπίζονται την ταυτότητά τους ως μέλη ενός έθνους, ενός τόπου, μιας ηλικιακής ομάδας, μιας ιδεολογικής παράταξης ή μιας κοινωνικής τάξης· από την άλλη αποδομείται στα εξων συνετέθη, γίνεται ένα σύμφυρμα από κοινούς τόπους, μυθολογίες κι ατεκμηρίωτους ισχυρισμούς. Ο παγκόσμιος ιστός προωθεί τη δικτύωση, την ανταλλαγή, τη δημιουργικότητα και την συγκρότηση κοινοτήτων, αλλά την ίδια στιγμή διευκολύνει την υβριδική αναπαραγωγή των επιμέρους στοιχείων σε νέους συνδυασμούς και την απώλεια του πλαισίου αναφοράς τους».

(Γιώργος Τζεδόπουλος, Δέσποινα Λαμπαδά, Κλεοπάτρα Φέρλα, «Δημόσια ιστορία, σχολείο και παγκόσμιος ιστός», *Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη»*, τόμ. Α', Νάουσα 2014, 345, http://hmathia14.ekped.gr/praktika14/VolA/VolA_343_353.pdf)

Ψηφίδες ιστορίας χωρίς τεκμηρίωση και πλαισίωση κυκλοφορούν και αναπαράγονται στον κόσμο της ψηφιακής επικοινωνίας

Κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος πως το τανκ της φωτογραφίας όντως απεικονίζει στρατιωτική δράση του γερμανικού στρατού στη Σοβιετική Ένωση. Επιπλέον, τα σύμβολα-υπερσύνδεσμοι στο κάτω μέρος δίνουν στον χρήστη τη δυνατότητα να επικολλήσει την εν λόγω εικόνα με τα ασαφή μεταδεδομένα της στις σελίδες του στο Facebook και στο Twitter, όπου θα βρεθεί πιθανότατα να συγκατοικεί με ένα πλήθος ετερογενών στοιχείων, και όπου την όποια αίσθηση του συγκεκριμένου (context) θα δίνει η ταυτοτική επιτέλεση του χρήστη και βέβαια όχι η χαμένη γενεαλογία της «πηγής».

Two Panzer III each with a group of Panzergrenadiers above, in the attack on a Russian village.

Feb 29, 2016 8:56 pm 84 Notes Comments

WW2 WWII WAR SOLDIER HISTORY 1939-1945 WEAPONS

Like 0 Tweet G+1 0 Pin it tumblr.

christopherlaessoe liked this

<http://historywars.tumblr.com/post/140227980624/two-panzer-iii-each-with-a-group-of>

Οι «πόλεμοι της ιστορίας» στον ψηφιακό τεχνοπολιτισμό

Σ' αυτό το περιβάλλον, οι πόλεμοι της μνήμης, οι δημόσιες αντιπαραθέσεις που ξεσπούν γύρω από τη συμβολική λειτουργία της ιστορίας και την επικράτηση στη συλλογική μνήμη, διεξάγονται σε μεγέθυνση. Η μη φυσική παρουσία των «συνομιλητών» διευκολύνει την έκρηξη λεκτικής βιαιότητας και την εκδήλωση συμπεριφορών περιχαράκωσης και αποκλεισμού.

«Φράσεις σαν το “ραντεβού στα γουναράδικα” ή όροι σαν τον “συνωστισμό” δεν ανήκουν τόσο στο λεξικογραφικό σύμπαν της ιστοριογραφίας, όσο σε εκείνο της συναισθηματικής διέγερσης. Σε κάθε τους επίκληση έχουν την ιδιότητα να απελευθερώνουν υψηλά θυμικά φορτία. Εκφέρονται και απευθύνονται προς “ενεργούς χρήστες” του σύγχρονου ψηφιακού τεχνοπολιτισμού, προς μία εκδοχή, δηλαδή, υποκειμενικότητας, η οποία δομείται περισσότερο στη βάση της θυμικής απόλαυσης παρά σε εκείνην της αναλυτικής εκλογίκευσης».

(Μήτσος Μπιλάλης, «Ιο-πολιτική και ιστορική κουλτούρα», Χρόνος 12 (Απρίλιος 2014),

<http://www.chronosmag.eu/index.php/plls-pl-s-l.html>)

Ιστορία και πολιτική στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης

Ένα παράδειγμα από τα πολλά: ο χρήστης αναρωτιέται με το δίκιο του αν το τελευταίο post ενός άλλου χρήστη στο Facebook, και το οποίο παρουσιάζει τις σταυροφορίες ως νόμιμη άμυνα της ειρηνικής κατά τα άλλα χριστιανικής Ευρώπης κατά της ισλαμικής επιθετικότητας (!), έχει κάποια ιστορική βάση ή είναι προϊόν ιδεολογικής εμμονής. Προφανώς, άλλοι απλώς αναπαρήγαν το post στη δική τους σελίδα. Αλλά, ακόμη και αν το αναπαρήγαν για να το σχολιάσουν αρνητικά, τελικά το διέδωσαν.

I saw this article about the Crusades posted on Facebook. How accurate are the bullet points?

υποβλήθηκε πριν από 1 χρόνο από gonzo2924

I get that I should take anything Joe the Plumber says or anything on FB with a grain of salt, but I'm genuinely curious. I've always thought that it was Christian aggression that drove the Crusades, though it's been years since learning about it in school. Also, I'm not worried about the adverbs used, such as "brutally invaded".

- The Crusades were a delayed response for CENTURIES of Muslim aggression, that grew ever fiercer in the 11th Century. The Muslims focused on Christians and Jews...forcing conversions, plundering and mortally wounding apostates.
- The Crusades were a DEFENSIVE action, first called for by Pope Urban II in 1095 at the Council of Clermont.
- The Crusades were a response against Jihad, which is obligatory against non-Muslims entering "Muslim lands". (Muslim lands are any lands invaded and conquered by Islam.)
- The motives of the Crusaders were pure. They were jihad-provoked and not imperialistic actions against a "peaceful", native Muslim population. The Crusades were NOT for profit, but rather to recover the Holy Land brutally invaded and conquered by Muslims...who conquered for profit and as a notch on their superiority belt.
- The lands conquered by the Crusaders were NOT colonized under the Byzantine Empire. The Empire withdrew its support so the Crusaders renounced their agreement.

https://www.reddit.com/r/AskHistorians/comments/2lz2ix/i_saw_this_article_about_the_crusades_posted_on/

Εικονική ιστορία: το παρελθόν ως προϊόν

Όμως δεν είναι δυνατό να χωρίσει κανείς την ήρα από το σάρι. Για έναν πολύ μεγάλο αριθμό χρηστών του διαδικτύου, το παρελθόν, ασχέτως του τρόπου πραγμάτευσης και παρουσίασής του, «έχει γίνει ηλεκτρονική πληροφορία, δηλαδή προϊόν. Η ιστορία, ως πεδίο επιστημονικής έρευνας, θα πρέπει να αντιμετωπίσει την πρόκληση αυτής της “εικονικής”, υπερ-πραγματικής [hyperreal] ή επιτελεστικής στροφής [...]. Η εικονική [virtual] ιστορία έχει καταφθάσει με τα ψηφιοποιημένα αρχεία, όπως και με τα γραφικά ψηφιακής σύνθεσης σε ντοκιμαντέρ και παιχνίδια που θολώνουν τη διάκριση μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας, αυθεντικότητας και εμπειρίας».

(Jerome de Groot, *Consuming History: Historians and Heritage in Contemporary Popular Culture*, Abingdon: Routledge, 2009, 60)

Στα παραδείγματα που ακολουθούν στις δύο επόμενες διαφάνειες η εντυπωσιακή γραφιστική επεξεργασία και η ανταπόκριση στις προδιαγραφές του ψηφιακού παιχνιδιού οδηγούν προς την κατεύθυνση μιας συνεκτικής εικονικής μυθοπλασίας, η οποία μπορεί κάλλιστα να βρίσκεται πολύ μακριά από την όποια τεκμηρίωση, όπως η ψευδο-ιστορική παρουσίαση των σωμάτων του ελληνικού στρατού τον 19^ο αιώνα.

Εικονικό ψηφιακό περιβάλλον από το παιχνίδι Medieval Worldbuilder

<http://arteria3d.myshopify.com/products/medieval-worldbuilder-classic>

Ελληνικά ένοπλα σώματα του 19^{ου} αιώνα, όπως παρουσιάζονται στη σειρά παιχνιδιών Total War, <https://www.youtube.com/watch?v=eSh--XIMZRM>

Αξιοπιστία και προσβασιμότητα στον ψηφιακό κόσμο της πληροφορίας

Όμως η δυναμική του ψηφιακού κόσμου είναι ακριβώς η ελευθερία του με όλες τις συνέπειές της. Όντως, «η πρόσφατη διαμάχη σχετικά με τη χρήση της Wikipedia σε μαθήματα ιστορίας [...] δείχνει πως τα φίλτρα που «εγγυώνται» την ακρίβεια, την αξιοπιστία, την εξειδίκευση κλπ. δεν λειτουργούν στον ψηφιακό όπως λειτουργούσαν στον έντυπο κόσμο. Ο στόχος [όμως] δεν είναι να αναρωτηθούμε αν η Wikipedia είναι καλή ή κακή, αλλά να κατανοήσουμε τη σύγκρουση και συνύπαρξη διαφορετικών συστημάτων».

(Stefan Tanaka, “Digital Media in History: Remediating Data and Narratives”, *Perspectives on History* (May 2009), <http://www.historians.org/publications-and-directories/perspectives-on-history/may-2009/intersections-history-and-new-media/digital-media-in-history>)

Εξάλλου, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τη δημοκρατική δυναμική των ψηφιακών τεχνολογιών της επικοινωνίας ως προς τη μάθηση και τη γνώση. Η μάθηση σε περιβάλλον wiki μπορεί να ιδωθεί ως έκφραση ενός «ριζοσπαστικού εκδημοκρατισμού».

WIKILEARNING AS RADICAL EQUALITY

Juha Suoranta and Tere Vadén

Τίτλος άρθρου στο συλλογικό τόμο *Learning the Virtual Life. Public Pedagogy in a Digital World*, επιμέλεια Peter Pericles Trifonas, Abingdon: Routledge, 2012, 98 κ.ε.

Δημόσια ιστορία

Δημόσια ιστορία: ένα ευρύ και συγκεχυμένο πεδίο

«Η Δημόσια Ιστορία, μετάφραση του Public History, είναι σχετικά νέα έννοια. Ο όχι και τόσο σαφής επιθετικός προσδιορισμός λειτουργεί κυρίως διά του αποκλεισμού, αφού δεν περιλαμβάνει το εσωστρεφές ακαδημαϊκό κομμάτι της ιστορικής κουλτούρας –την έρευνα και τη διδασκαλία στα αμφιθέατρα– αλλά διεκδικεί περίπου όλα τα υπόλοιπα. Με αρκετή επιτυχία άλλωστε, εφόσον η Δημόσια Ιστορία είναι ικανή να θεμελιώνει ή και να κλονίζει συλλογικές ταυτότητες, γνήσιες και κάλπικες, αφού δεν παράγεται μόνο για το συγκεκριμένο σύνολο, αλλά και μαζί με αυτό.

Σε αντιπαράθεση με την παραδοσιακή ιστοριογραφική επιστήμη, η Δημόσια Ιστορία καλύπτει περισσότερα πεδία και έχει συχνά διεπιστημονικό χαρακτήρα, αφού –επωφελούμενη από την τεχνολογική επανάσταση στον τομέα μετάδοσης της γνώσης με νέες μεθόδους και με μη παραδοσιακούς φορείς– διαθέτει πολλούς και ποικίλους διαμεσολαβητές.

Εν γένει, “Δημόσια Ιστορία είναι ό,τι τριγύρω μας αφηγείται κάτι για το παρελθόν”, ό,τι “διακυβεύεται σε επίπεδο κοινής γνώμης γύρω από κρίσιμα εθνικά και πολιτικά ζητήματα του παρελθόντος”».

(Χάγκεν Φλάισερ, «Οι πόλεμοι της μνήμης συνεχίζονται: αναθεωρητισμός και δημόσια ιστορία», *Χρόνος* 1 (Μάιος 2013), <http://www.chronosmag.eu/index.php/fls-ths-s-lpth-sl-1.html>)

Διακρίνονται δύο επικοινωνούσες αλλά σημαντικά διαφορετικές συνιστώσες της δημόσιας ιστορίας. Από τη μια η όποια δημόσια αφήγηση για το παρελθόν, μεγεθυμένη στο ψηφιακό περιβάλλον, από την άλλη το κοινωνικά κρίσιμο διακύβευμα για τη νοηματοδότηση του παρελθόντος και τη νομιμοποιητική του λειτουργία στην ερμηνεία και τις πολιτικοκοινωνικές αντιπαραθέσεις του παρόντος.

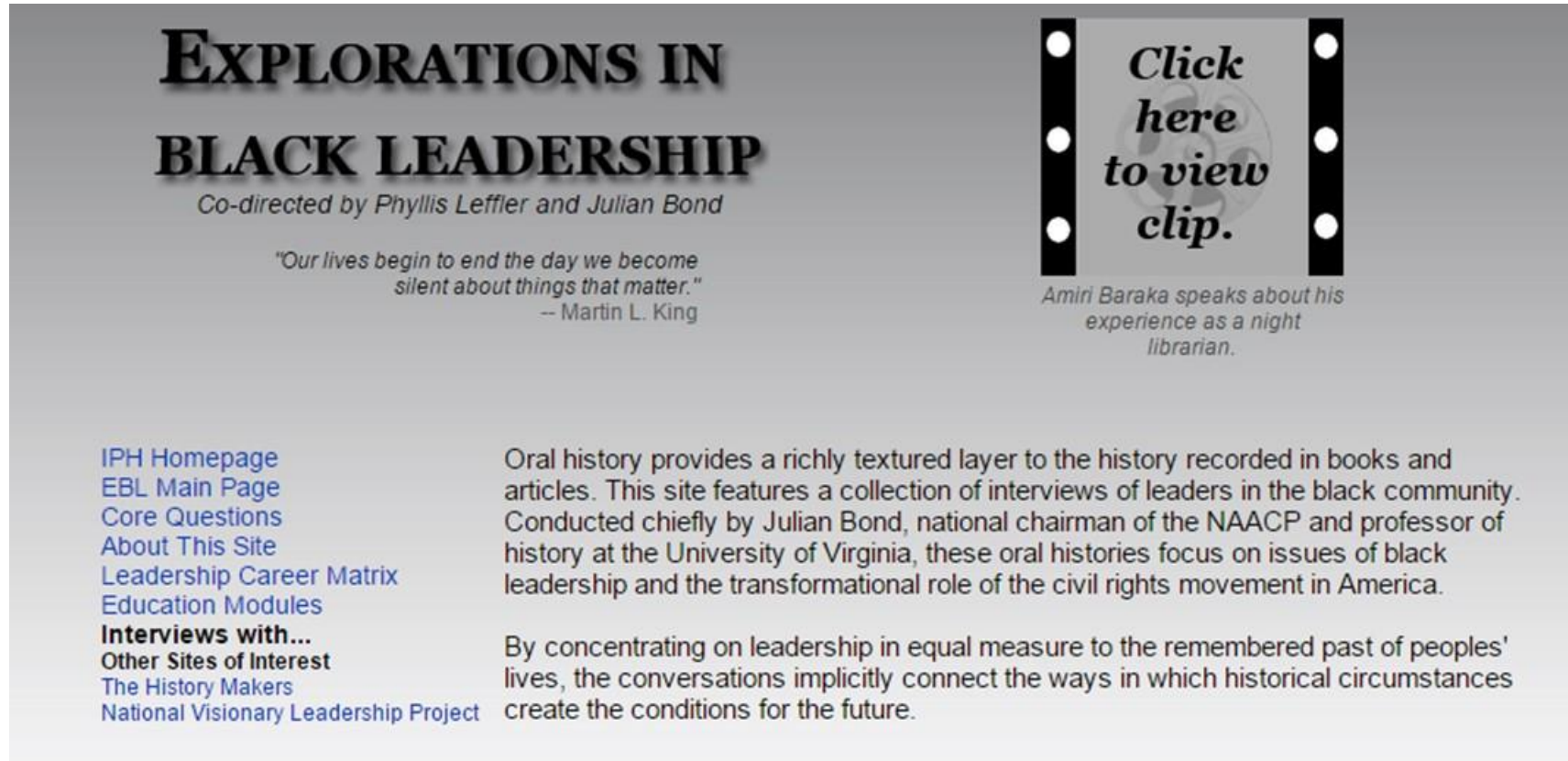
Δημόσια ιστορία: ένας διαφιλονικούμενος τύπος

Η έννοια της δημόσιας ιστορίας ενίοτε διευρύνεται ή εξειδικεύεται ακόμα περισσότερο, καθώς συμπεριλαμβάνει τόσο μια κινηματική διάσταση, που απευθύνεται κυρίως σε κοινωνικές ομάδες αποκλεισμένες ή περιθωριοποιημένες στο πλαίσιο των «επίσημων» αφηγημάτων για την ιστορία, όσο και τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι «επίσημες» ιστορίες παίρνουν απτή μορφή μέσω της συγκρότησης δημόσιων μνημείων και «τόπων μνήμης».

«Εκτός των άλλων, η δημόσια ιστορία είναι εκλαϊκευμένη ιστορία. Παρακολουθείται και διαβάζεται από μεγάλους αριθμούς ανθρώπων και απευθύνεται κυρίως σε μαζικά ακροατήρια. Για κάποιους ιστορικούς, η «δημόσια ιστορία» είναι κεντρικό σημείο ριζοσπαστικών ιστορικών κινημάτων που αμφισβητούν την ελιτιστική, υπερ-επαγγελματοποιημένη ιστορία, και επιζητούν να προωθήσουν πολιτικά συνειδητοποιημένες, κοινοτικές ιστορίες, ανοιχτές σε όλους και χρήσιμες σε πολιτικές διαμάχες. Είναι αλήθεια πως ένα μέρος της δημόσιας ιστορίας έχει τέτοια κίνητρα. Όμως, ακριβώς επειδή η δημόσια ιστορία μπορεί να έχει επίδραση σε πλατιά ακροατήρια, είναι επίσης ένα εργαλείο στα χέρια καθεστώτων».

(Ludmilla Jordanova, *History in Practice*, London: Arnold, 2000, 141)

Δημόσια ιστορία και πολιτικά διακυβεύματα: ένα παράδειγμα που βασίζεται στην αξιοποίηση της προφορικής ιστορίας

**EXPLORATIONS IN
BLACK LEADERSHIP**
Co-directed by Phyllis Leffler and Julian Bond

*"Our lives begin to end the day we become
silent about things that matter."
-- Martin L. King*

**Click
here
to view
clip.**

*Amiri Baraka speaks about his
experience as a night
librarian.*

[IPH Homepage](#)
[EBL Main Page](#)
[Core Questions](#)
[About This Site](#)
[Leadership Career Matrix](#)
[Education Modules](#)
Interviews with...
Other Sites of Interest
[The History Makers](#)
[National Visionary Leadership Project](#)

Oral history provides a richly textured layer to the history recorded in books and articles. This site features a collection of interviews of leaders in the black community. Conducted chiefly by Julian Bond, national chairman of the NAACP and professor of history at the University of Virginia, these oral histories focus on issues of black leadership and the transformational role of the civil rights movement in America.

By concentrating on leadership in equal measure to the remembered past of peoples' lives, the conversations implicitly connect the ways in which historical circumstances create the conditions for the future.

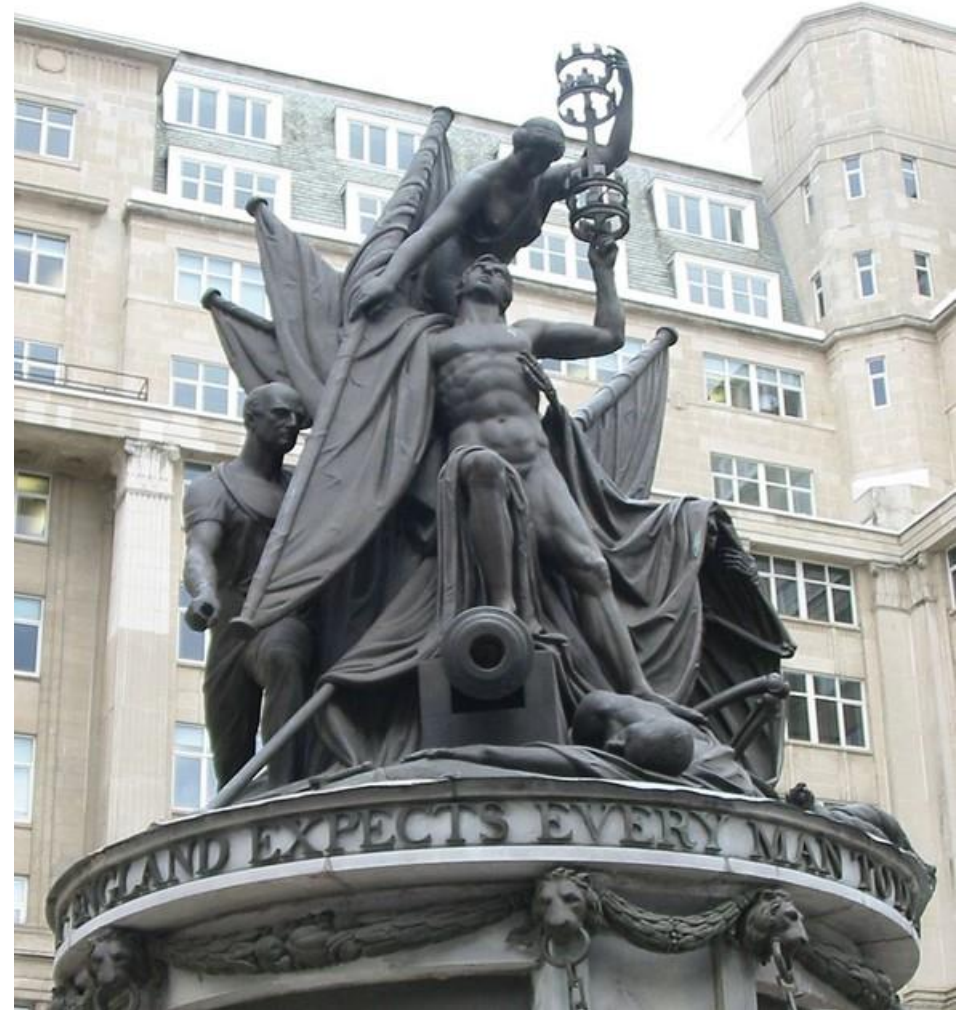
<http://www.virginia.edu/publichistory/bl/index.php>

Η δημόσια ιστορία ως επίσημη εθνική μνήμη

Το μνημείο των μαρτύρων στην Οξφόρδη (1843)

http://www.oxfordhistory.org.uk/stgiles/tour/martyrs_memorial.html

Το μνημείο του Νέλσονα στο Λίβερπουλ (1813)

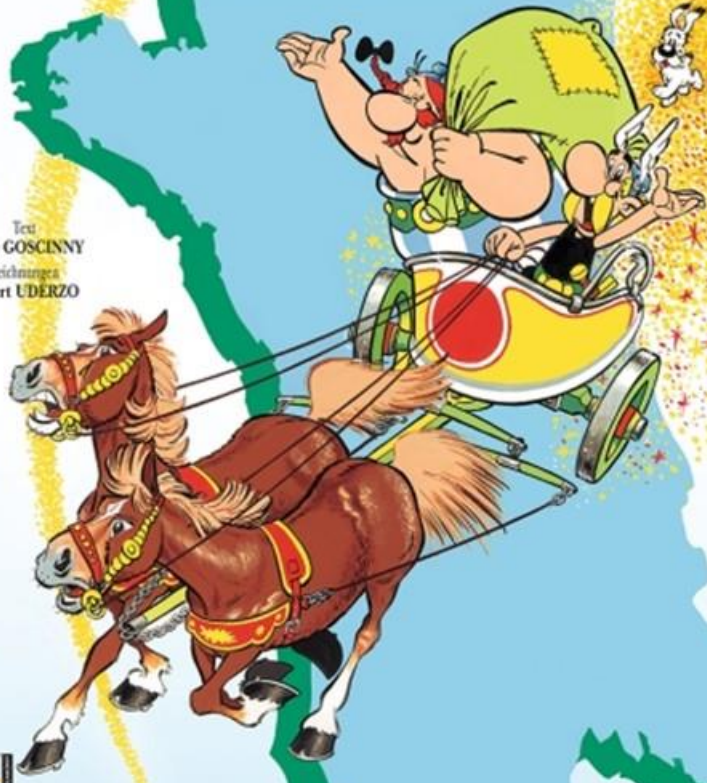
https://en.wikipedia.org/wiki/Nelson_Monument,_Liverpool

R. GOSCINNY **Asterix** A. UDERZO

Band 6

Tour de France

Text
René GOSCINNY
Zeichnungen
Albert UDERZO

Ιστορία και κόμικς

Στις διάφορες χρήσεις της δημόσιας ιστορίας θα προσθέταμε και παραδείγματα όπως η προσέγγιση του εθνικού παρελθόντος (και βέβαια του παρόντος) στους τόμους του Αστερίξ.

Ο γύρος της Γαλλίας, τεύχος του Αστερίξ (1965)

Asterix: The Official Website, <http://www.asterix.com/the-collection/albums/asterix-and-the-banquet.html>

Η ιστορία ως τηλεπαιχνίδι

Ένα χαρακτηριστικό πρόσφατο παράδειγμα δημόσιας χρήσης της ιστορίας είναι οι «Μεγάλοι Έλληνες», μια παραγωγή του τηλεοπτικού σταθμού ΣΚΑΪ (2009) στα πρότυπα της σειράς 100 Greatest Britons του BBC, που αμέσως πέρασε από τους τηλεοπτικούς δέκτες στα κοινωνικά μέσα.

ΣΚΑΪ - ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ - 2009 - Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΤΕΛΙΚΟΣ

https://www.youtube.com/watch?v=Wx_Be_395M8

Αποσπάσματα από σχόλια στο YouTube σχετικά με τους «Μεγάλους Έλληνες»

Πόσο σ'ας πόνεσε στόν ΣΚΑΙ πού βγήκε πρώτος ο Μέγας Αλέξανδρος! Έτσι νά βγάζετε σπυριά!
Επίσης, μόνο πού ο προδότης Καραμανλής βρίσκεται σέ ύψηλότερη θέση από τούς τρεῖς μεγάλους φιλοσόφους μας, καταλαβαίνεις τήν μόρφωση τοῦ Έλληνα. Μνημόνια μέχρι θανάτου ρε!

Είναι λάθος η ψηφοφορία (έτσι όπως διεξάγεται σε κλίμα reality show) και η συμμετοχή των περισσότερων εντός του στούντιο. Επίσης λάθος είναι η σύγκριση αυτών των δέκα, λόγω του επιπέδου και της φύσης της σύγκρισης. Ακούστηκαν και ορισμένα λόγια προσβλητικά και σχόλια περιττά.

Κατά τα άλλα η παρουσίαση των δέκα είχε ενδιαφέρον για πολλούς λόγους. Ας ήταν η ενασχόληση των εκπομπών γενικότερα τέτοια, αντί να προβάλουν στους Έλληνες κουτσομπολιά και τούρκικα, και ας γίνονταν και λάθη.

Τέλος, το σωστότερο που ειπώθηκε, ήταν από την κ. Β.Καρασμάνη "Η ψηφοφορία δεν δείχνει τι είναι αυτοί οι μεγάλοι άνδρες, αυτοί έχουν περάσει στην ιστορία. Αυτή η ψηφοφορία δείχνει τι είμαστε εμείς".

https://www.youtube.com/watch?v=Wx_Be_395M8

ο βενιζελος?ο καραμανλης?

ήρθαν να τους υποστηρίξουν οι παλιο εβραιωμασωνοι...εχετε βρωμισει το ελληνικο μυαλο με ψευτικη ιστορια,,,, αηδιαστικα τηλεοπτικα τεχνασματα...

Ψοφάει για μεγαλεία η τραγική ρωμιοσύνη. Τι κι αν τη βγάζουμε με 586 € / Μήνα. Εμείς είχαμε Μεγαλέξανδρο όταν οι άλλοι κοιμούνταν σε σπηλιές.

Που είναι οι πολιτισμικοί πρόγονοι της ρωμιοσύνης ? Ο Μαρμαρωμένος, ο Βουλγαροκτόνος, ο Μεγακωνσταντίνος, η Ειρήνη η Αθηναία, ο Λέων ο Σοφός που βροντοφώναξε "είμαστε έθνος χριστιανών, τίποτε άλλο", ο Πατροκοσμάς, ο Συμεών ο Στυλίτης κλπ. ?

Πως είναι δυνατόν να προβάλλουμε τους διεστραμμένους, παιδεραστές, ειδωλολάτρες ενός εντελώς διαφορετικού πολιτισμού και να παραμερίζουμε τους πολιτισμικούς μας συγγενείς ?

Τραγική ρωμιοσύνη !

Οι συζητήσεις για τους μεγάλους Έλληνες δεν περιορίστηκαν στα τηλεοπτικά πλατώ, αλλά απέκτησαν δική τους δυναμική στον διαδικτυακό χώρο της επικοινωνίας. Το ψηφιακό τους ίχνος τις καθιστά παράλληλα ανθεκτικές και επεκτάσιμες. Ας προσέξουμε τη διαπίστωση ενός από τους σχολιαστές πως η ψηφοφορία, όπως είπε και κάποια από τους τηλεοπτικούς σχολιαστές, δείχνει μάλλον «τι είμαστε εμείς» παρά τι «είναι αυτοί οι μεγάλοι άνδρες». Αυτοί, συνεχίζει ο σχολιαστής, «έχουν περάσει στην ιστορία». Ο σχετικισμός του δικτύου οδήγησε προς την κατεύθυνση της καθοριστικής διαπίστωσης πως ακριβώς ο κόσμος της ιστορίας είναι αλληλένδετος με το εκάστοτε παρόν και επανακαθορίζεται συνεχώς από αυτό.

Ψηφιακή ιστορία – Δημόσια ιστορία

Ψηφιακή ιστορία: ένα νέο πεδίο ιστορικής έρευνας;

Σύμφωνα με τη δικτυακή πύλη του Roy Rosenzweig Center for History and New Media, του θεσμού που έκανε πολύ σημαντική δουλειά στην ανάδειξη της ψηφιακής ιστορίας, η τελευταία είναι μια προσέγγιση του παρελθόντος που αξιοποιεί τις δυνατότητες των ψηφιακών τεχνολογιών και της επικοινωνίας για να παραγάγει και να μοιραστεί ιστορική γνώση. Δεν πρόκειται, τονίζεται στον ορισμό, για μια αντίληψη που ανταγωνίζεται την επαγγελματική, ερευνητική ιστορία, αλλά για μια δημιουργική συμπλήρωσή της. Διατηρεί λοιπόν την κριτική διάσταση και τη μεθοδολογική ακρίβεια, αλλά ανοίγεται σε ευρύτερα μεθοδολογικά εργαλεία και περιβάλλοντα.

“What is Digital History?”

Digital history is an approach to examining and representing the past that takes advantage of new communication technologies such as computers and the Web. It draws on essential features of the digital realm, such as databases, hypertextualization, and networks, to create and share historical knowledge.

Digital history complements other forms of history—indeed, it draws its strength and methodological rigor from this age-old form of human understanding while using the latest technology”.

(Roy Rosenzweig Center for History and New Media, George Mason University, <http://chnm.gmu.edu/>)

DIGITAL HISTORY

A GUIDE TO GATHERING, PRESERVING, AND
PRESENTING THE PAST ON THE WEB

DANIEL J COHEN AND ROY ROSENZWEIG

Home

About the Authors

Buy the Book

Introduction

Exploring the History Web

Getting Started

Becoming Digital

Designing for the History
Web

Building an Audience

Collecting History Online

Owning the Past?

Preserving Digital History

Final Thoughts

Appendix

Acknowledgments

Links

This book provides a plainspoken and thorough introduction to the web for historians—teachers and students, archivists and museum curators, professors as well as amateur enthusiasts—who wish to produce online historical work, or to build upon and improve the projects they have already started in this important new medium. It begins with an overview of the different genres of history websites, surveying a range of digital history work that has been created since the beginning of the web.

The book then takes the reader step-by-step through planning a project, understanding the technologies involved and how to choose the appropriate ones, designing a site that is both easy-to-use and scholarly, digitizing materials in a way that makes them web-friendly while preserving their historical integrity, and how to reach and respond to an intended audience effectively. It also explores the repercussions of copyright law and fair use for scholars in a digital age, and examines more cutting-edge web techniques involving interactivity, such as sites that use the medium to solicit and collect historical artifacts. Finally, the book provides basic guidance on insuring that the digital history the reader creates will not disappear in a few years.

Η πρωτοποριακή μελέτη των Cohen και Rosenzweig για τη θεωρία, τη μεθοδολογία και την πρακτική της ψηφιακής ιστορίας. Χαρακτηριστικά τα σημεία επαφής με προσλήψεις της δημόσιας ιστορίας (π.χ. τα κεφάλαια “Building an audience” και “Owning the past?”).

<http://chnm.gmu.edu/digitalhistory/>

Πρακτικές δημόσιας ιστορίας στο διαδίκτυο: η σημασία της μαρτυρίας, οι τομές με την προφορική ιστορία

Κινητήρια δύναμη της δημόσιας ιστορίας σε ψηφιακό περιβάλλον είναι η μαρτυρία, η προσωπική κατάθεση του υποκειμένου:

«[...] η σύγχρονη κουλτούρα της μαρτυρίας δεν είναι ούτε ενιαία ούτε ομογενοποιημένη. Οι νέοι τρόποι έκφρασης και δημοσιοποίησης της προσωπικής μας ιστορίας, όπως το διαδίκτυο, διαμορφώνουν νέες, ποικίλες και πολύπλευρες μορφές ιστορικής μαρτυρίας: άλλοτε περιστασιακές και εφήμερες, άλλοτε αποσπασματικές και εκτός κάποιας πλαισίωσης, άλλοτε μεμονωμένες και ατομικές, άλλοτε συλλογικές, όμως σχεδόν πάντα τεχνολογικά αποτυπωμένες σε διάφορες μορφές, όπως για παράδειγμα σε κειμενικές (έντυπο, ηλεκτρονικό μήνυμα κ.α.), οπτικές (φωτογραφίες, εικόνες, ζωγραφιές κ.α.), ηχητικές (φωνητικά μηνύματα κ.α.) και πολυμεσικές (βίντεο, ταινίες, κινούμενα σχέδια κ.α. [...]) Η ευκολία με την οποία μπορεί κανείς να δημοσιοποιήσει την προσωπική του ιστορία, τη δική του μνήμη και μαρτυρία, και να παρουσιάσει ενεργά –χρησιμοποιώντας μορφές ψηφιακής τεχνολογίας που είναι πλέον εκλαϊκευμένες και μαζικές– τον τρόπο με τον οποίο βιώνει την ιστορία και νιώθει το παρελθόν στο παρόν, φορτίζει αυτή τη διαδικασία συναισθηματικά και της προσδίδει μια διάσταση σπουδαιότητας. [...] Η αφήγηση της προσωπικής ιστορίας, ως ιστορικό τεκμήριο που συμβάλλει στην εδραίωση της συλλογικής μνήμης, αποκτά δραματοποιημένη διάσταση στη συνείδηση του υποκειμένου».

(Δέσποινα Βαλατσού, *Ανάδυση νέων μνημονικών τόπων στο διαδίκτυο*, Ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, ΕΚΠΑ, Αθήνα 2014, 243-244)

Η παρέμβαση των επαγγελματιών ιστορικών στο πεδίο της δημόσιας ιστορίας

Το παρελθόν, λοιπόν, αποικίζεται εκ νέου με περιεχόμενο, και μάλιστα με περιεχόμενο που διασπείρεται σε πρωτοφανείς διαστάσεις και την ίδια στιγμή έρχεται να ανταγωνιστεί έναν τεράστιο όγκο πληροφορίας για να μην περιθωριοποιηθεί. Τι μπορούν –και τι είναι γόνιμο– να κάνουν οι ιστορικοί σ' αυτό το πλαίσιο;

«Το παρελθόν είναι ουσιαστικά ανοιχτό, και οι αφηγήσεις του αποτελούν δημόσιο κτήμα που προσφέρεται για πολλαπλές χρήσεις. Η αναγνώριση αυτής της πραγματικότητας θα μπορούσε να βοηθήσει τους ιστορικούς να δουν την ίδια τους τη δράση σε μια ευρύτερη προοπτική και να διατυπώσουν ερωτήματα σχετικά με την πρακτική της ιστορίας. Ειδικότερα, θα ήταν έτσι δυνατόν να επικεντρωθούν σε ζητήματα που είναι κεντρικά στη δημόσια ιστορία, αλλά που συχνά αγνοούνται στην επαγγελματική πρακτική. [...] Μία από τις πιο σημαντικές συμβολές που οι ιστορικοί θα μπορούσαν να προσφέρουν σε ευρύτερα ακροατήρια είναι πως δεν υπάρχουν απλές απαντήσεις ούτε καθαρά δίπολα ηθικού χαρακτήρα, όσο ευδιάκριτα κι αν φαίνονται τα ηθικά διλήμματα. Και επίσης πως το να υποστηρίξουμε το παραπάνω δεν σημαίνει με κανέναν τρόπο πως οι ιστορικοί μπορούν ή πρέπει να είναι ουδέτεροι».

(Ludmilla Jordanova, *The Practice of History*, London: Arnold, 200, 155, 167)

Δημόσια ιστορία: μια προσπάθεια ανάδειξής της σε οργανωμένο πεδίο ιστορικής έρευνας

Τα τελευταία χρόνια, και σε διαρκή συνομιλία με τις εξελίξεις της ψηφιακής ιστορίας, η δημόσια ιστορία συγκροτείται ως ένας διακριτός κλάδος. Αναπροσδιορίζεται ως ένα σύνολο θεωριών, μεθόδων και πρακτικών για την έρευνα και τη διατήρηση των ιχνών του παρελθόντος, και ως μια διαδραστική διαδικασία ανάμεσα στους ιστορικούς, το κοινό και τις πηγές, που εμφορείται από την πεποίθηση για τη σημασία που έχει η ιστορία και η μνήμη για το πώς οι άνθρωποι διαμορφώνουν τους όρους της ζωής τους.

Public history is...

a set of theories, methods, assumptions, and practices guiding the identification, preservation, interpretation, and presentation of historical artifacts, texts, structures, and landscapes in conjunction with and for the public.

an interactive process between the historian, the public, and the historical object.

the belief that history and historical-cultural memory matter in the way people go about their day-to-day lives.

Debra DeRuyver, Managing Editor, PHRC

Στις επόμενες διαφάνειες παρουσιάζονται μερικά παραδείγματα προγραμμάτων δημόσιας ψηφιακής ιστορίας που ακολουθούν τη λογική του πληθοπορισμού (crowdsourcing) και της κατάθεσης μαρτυριών στη συγκρότηση του υλικού, όπως της διαδραστικής και επαναληπτικής σχέσης με το κοινό. Ας σημειωθεί εδώ πως σε ένα τέτοιο συγκροτημένο πλαίσιο η απώλεια του συγκειμένου, που πάντα ελλοχεύει στη συλλογή μεμονωμένων μνημονικών στοιχείων, αντισταθμίζεται από τη συγκέντρωση μεγάλου όγκου υλικού, τη διασύνδεση μεταξύ των μερών του και τη σημασιολογική του δόμηση με μεταδεδομένα, όπως και από τη συγκρότηση των «καταθετών» σε συνειδητούς συνδημιουργούς που επανενεργοποιούν τη μνήμη για έναν κοινό σκοπό.

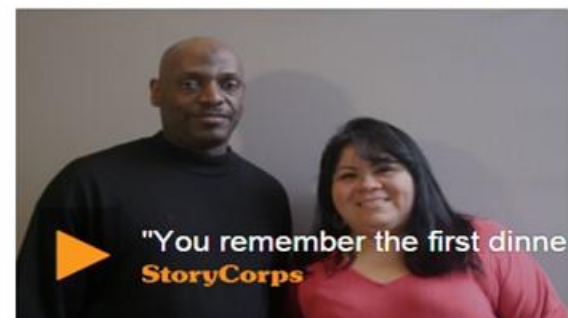
Προγράμματα ψηφιακής δημόσιας ιστορίας: μερικά παραδείγματα

StoryCorps Historias

Launched in 2009, StoryCorps Historias is an initiative to record the diverse stories and life experiences of Latinos in the United States. Sharing these stories celebrates our history, honors our heritage, and captures the true spirit of our community. It will also ensure that the voices of Latinos will be preserved and remembered for generations to come.

Historias recordings are archived at the American Folklife Center at the Library of Congress and in a special collection at [The Nettie Lee Benson Latin American Collection at the University of Texas at Austin](#).

Stories from the Historias Initiative

BRACERO HISTORY ARCHIVE

The *Bracero History Archive* collects and makes available the oral histories and artifacts pertaining to the Bracero program, a guest worker initiative that spanned the years 1942-1964. Millions of Mexican agricultural workers crossed the border under the program to work in more than half of the states in America.

Browse the Archive

Español

Archive Teaching History Resources About Partners

2010 Winner NATIONAL COUNCIL ON PUBLIC HISTORY Public History Project Award

<https://storycorps.org/historias/>

<http://braceroarchive.org/>

Το πρόγραμμα “Explore your archive” των Εθνικών Αρχείων του Ηνωμένου Βασιλείου

Explore Your Archive

Explore Your Archive is a campaign designed for archives of all kinds throughout the UK and Ireland. In this section you will find a downloadable toolkit as well as how to tips to help you create events and promote stories relevant to your collections and communities. The aim of the campaign is to increase public awareness of the essential role of archives in our society, to celebrate our network of collections and emphasise the skills and professionalism of the sector.

The Explore Your Archive campaign, which is coordinated by The National Archives and the Archives and Records Association (UK and Ireland), is now in its third year. This year the main launch week for the Explore Your Archive campaign will run **from 14 to 22 November 2015**.

Start using the toolkit now

Take a look at the toolkit and start thinking about how you might take part. The toolkit can be used for any event you are planning, but is particularly useful ahead of the annual launch week. When you are ready to develop your stories, you can download all the relevant materials below, including artwork and a template press release.

ARCHIVE
EXPLORED
DISCOVERED
FOUND
DETECTED
CONNECTED
ENGAGED
UNEARTHED
LEARNT
IMAGINED
CREATED
UNLOCKED
OPENED
REVEALED
CELEBRATED

<http://www.nationalarchives.gov.uk/archives-sector/explore-your-archive-toolkit.htm>

Χρήση θεωρητικών, μεθοδολογικών και τεχνικών εργαλείων στην ψηφιακή δημόσια ιστορία

The image shows the top portion of the ASHP/CML website. At the top left is the logo 'ASHP • CML' in large, bold, black letters. Below it, in a black bar, is the text 'AMERICAN SOCIAL HISTORY PROJECT • CENTER FOR MEDIA AND LEARNING'. To the right of the logo are social media icons for Facebook, Twitter, and YouTube. Below the black bar is a search bar. A navigation menu below the search bar includes links for 'About', 'History Resources', 'Programs for Educators', 'New Media Lab', 'Podcast', and a shopping cart icon. Below the navigation menu is a large banner for 'BRIDGING HISTORIAS'. The banner features a map of the Americas, portraits of historical figures, and the text 'Through Latino History and Culture: An NEH Bridging Cultures at Community Colleges Project'. At the bottom of the banner is a blue bar with the text 'See Our New Web Resource' and left and right arrow icons. To the right of the banner is a black and white photograph of two young girls on roller skates, wearing sashes that say 'DON'T BE A JOAB'. To the right of the photograph is a text block.

ASHP/CML challenges traditional ways that people learn about the past with its print, visual, and multimedia materials that explore the diverse social and cultural histories of the nation. Our professional development seminars help teachers use the latest scholarship, technology, and active learning methods.

<http://ashp.cuny.edu/>

Ελληνικά προγράμματα ψηφιακής δημόσιας ιστορίας

The screenshot shows the MEMORO website homepage. At the top, there is a navigation bar with links like 'Αρχική', 'Ποιο είμαστε', 'Η Ιδέα', 'Νέα', 'Δελτία τύπου', 'Υπηρεσίες', and 'Portfolio'. The main header features the MEMORO logo and the tagline 'τράπεζα αναμνήσεων'. Below this, there are buttons for 'Είσοδος', 'Εγγραφή', and 'Connect'. A search bar is also present. The main content area includes a large banner with an hourglass and hands, and a call to action: 'ΣΤΗΡΙΞΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΣΕ ΤΟ ΜΕΜΟΡΟ ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΣΕΙ'. Below the banner, there are sections for 'ΕΓΓΡΑΦΗ', 'ΠΡΟΣΘΗΚΗ', and 'ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ'. At the bottom, there is a 'Ιστορίες' section with filters and a grid of video thumbnails.

<http://www.memoro.org/gr-gr/index.php>

The screenshot shows the IME website homepage. At the top, there is a navigation bar with links like 'TO ΤΜΗΜΑ', 'ΕΡΓΑ', 'ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ', 'ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ', 'ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ', 'ΑΝΘΡΩΠΟΙ', and 'ΝΕΑ'. The main header features the IME logo and the tagline 'ΤΜΗΜΑ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ'. Below this, there is a large banner with a historical photograph. The main content area includes a section for 'Ιστορία Μου' with a text description and a small image. To the right, there is a 'ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ' section with a list of options. At the bottom, there is a 'ΠΡΟΔΟΥΣΙΕΣ' section with a list of publications.

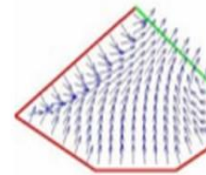
http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=erga&sid=11&lang_id=gr

Δημόσια ιστορία και ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές

Ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές: η έμφαση στη διεύρυνση της δικτύωσης ως προς την παραγωγή και διάδοση της γνώσης

Όπως τονίζεται στο Digital Humanities Manifesto, οι ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες επιζητούν να παίξουν πρωτοποριακό ρόλο σ' έναν κόσμο όπου οι θεσμοί της επαγγελματικής επιστήμης, έχοντας χάσει το μονοπωλιακό τους χαρακτήρα στη διαχείριση της γνώσης, καλούνται να συγκροτήσουν ψηφιακά πρότυπα έρευνας για την αναδυόμενη διαδικτυακή δημόσια σφαίρα και να διευκολύνουν τη διαμόρφωση δικτύων για την παραγωγή, ανταλλαγή και διάδοση της γνώσης. Μπορούν αυτά να περιοριστούν αυστηρά στον χώρο της ακαδημαϊκής έρευνας;

what is(n't) digital humanities (and why it matters)

Digital Humanities is not a unified field but **an array of convergent practices** that explore a universe in which: a) print is no longer the exclusive or the normative medium in which knowledge is produced and/or disseminated; instead, print finds itself absorbed into new, multimedia configurations; and b) digital tools, techniques, and media have altered the production and dissemination of knowledge in the arts, human and social sciences. The Digital Humanities seeks to

play an inaugural role with respect to a world in which, no longer the sole producers, stewards, and disseminators of knowledge or culture, universities are called upon to shape natively digital models of scholarly discourse for the newly emergent public spheres of the present era (the www, the blogosphere, digital libraries, etc.), to model excellence and innovation in these domains, and to facilitate the formation of networks of knowledge production, exchange, and dissemination that are, at once, global and local.

Ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές: άνοιγμα σε μη ακαδημαϊκά περιβάλλοντα, αναδιατύπωση της ερευνητικής διαδικασίας και νέες μορφές ευρύτερων συνεργασιών

Συλλαμβάνοντας την ερευνητική δραστηριότητα με τρόπους που συμπεριλαμβάνουν κοινότητες, πολιτιστικούς θεσμούς, τον ιδιωτικό τομέα, κοινωφελείς και δημόσιους οργανισμούς, και μέρη του ευρύτερου κοινού, οι ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες δημιουργούν νέα πεδία και κόμβους συμπράξεων, τεκμηρίωσης και συνεργασίας.

Digital humanities scholarship has begun to render the walls of the university porous by engaging with significantly broader publics in the design, creation, and dissemination of knowledge. By conceiving of scholarship in ways that foundationally involve community partners, cultural institutions, the private sector, non-profits, government agencies, and slices of the general public, digital humanities expands both the notion of scholarship and the public sphere in order to create new sites and nodes of engagement, documentation, and collaboration.

Todd Presner, “Critical Theory and the Mangle of Digital Humanities”, 2011,
http://www.toddpresner.com/wp-content/uploads/2012/09/Presner_2012_DH_FINAL.pdf

Κατευθύνσεις της δημόσιας ιστορίας στο πλαίσιο των ψηφιακών ανθρωπιστικών σπουδών

Ειδικά ως προς τη σχέση των ψηφιακών ανθρωπιστικών σπουδών με τη δημόσια ιστορία ανοίγονται πολλαπλά πεδία έρευνας και δραστηριότητας. Δύο τέτοια αλληλοτροφοδοτούμενα πεδία μπορούν να είναι τα εξής:

- Έρευνα σχετικά με τις χρήσεις της ιστορίας στο ευρύτερο ψηφιακό περιβάλλον και με τη διαμόρφωση μιας ιστορικής κουλτούρας που επικεντρώνεται στη μνήμη, στη μαρτυρία και στην επιτέλεση της ταυτότητας.
- Συμμετοχή στην οργάνωση, την ανάπτυξη, τη διάδοση και τη βιωσιμότητα προγραμμάτων ψηφιακής δημόσιας ιστορίας με έμφαση τόσο στις πρακτικές συμμετοχής όσο και στη μεθοδολογική ακρίβεια.

Η ιστορία ως πολιτισμικά προσδιορισμένη επικοινωνιακή διαδικασία

Η ιστορία δεν συλλαμβάνεται ούτε παράγεται εν κενώ, αλλά βρίσκεται σε συνεχή συνομιλία με τα πολιτισμικά πλαίσια που την περιβάλλουν και την νοηματοδοτούν.

«[...] η ιστορία είναι μέρος μιας ευρύτερης επικοινωνιακής διαδικασίας, ενός επικοινωνιακού δικτύου. Αν υιοθετήσουμε την επικοινωνιακή οπτική του Clifford Geertz για την κουλτούρα, “ένα είδος δικτύου σημασιών το οποίο υφάινεται από τον άνθρωπο”, τότε τα εννοιολογικά και συμβολικά πλαίσια της κουλτούρας προσδιορίζουν αυτό το οποίο συλλαμβάνεται ως ιστορία. Η κουλτούρα δηλαδή λειτουργεί ως ένα φίλτρο το οποίο επιτρέπει, παραμελεί ή αποτρέπει ορισμένες πλευρές του παρελθόντος να μεταφερθούν στο παρόν. Αποδίδει επίσης σημασίες και σχήμα στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το παρελθόν και τις διαφορετικές του χρήσεις».

(Αντώνης Λιάκος, «Δοκίμιο για μια ποιητική της ιστορίας», *Τα ιστορικά* 31 (1999),

<https://antonisliakos.files.wordpress.com/2011/04/cf80cebfc9ceb7cf84ceb9cebaceae-cf84ceb7cf82-ceb9cf83cf84cebf81ceafceb1cf822.pdf>)

Ιστορία και ψηφιακή διαδραστικότητα

«[...] ο τρόπος, με τον οποίο οι άνθρωποι ασχολούνται με την ιστορία τώρα πια είναι θεμελιωδώς διαδραστικός, πράγμα που σημαίνει πως το διαδίκτυο και το σύνολο των εργαλείων του, που συνολικά είναι γνωστό ως Web 2.0, μπορεί να αμφισβητήσει δομές και ιεραρχίες της γνώσης. Ως εκ τούτου, ο τρόπος παρουσίασης, προσέγγισης, αναζήτησης και προστασίας της ιστορικής πληροφορίας στο δίκτυο είναι κρίσιμης σημασίας, πράγμα που οι αρχειονόμοι γνωρίζουν εδώ και καιρό αλλά οι ιστορικοί συνειδητοποιούν με αργούς ρυθμούς».

(Jerome de Groot, *Consuming History. Historians and Heritage in Contemporary Popular Culture*, London: Routledge, 2009, 90-91)

Φτάνουμε, λοιπόν, από άλλον δρόμο στη διαπίστωση του Ayers ως προς τον συντηρητικό χαρακτήρα του τρόπου δουλειάς των ιστορικών. Όμως η μοναχικότητα και η αυτάρκης πολυμαθία που παρατηρήσαμε στη διαφάνεια του εβραίου λεξικογράφου με το πλήθος των βιβλίων απλωμένα στο γραφείο του έχει παρέλθει. Η συνεργατική ψηφιακή δημόσια ιστορία και η συνεργατική ψηφιακή ακαδημαϊκή ιστορία μπορούν να γίνουν συγκοινωνούντα δοχεία που εφοδιάζουν το διαδίκτυο με δομημένα και δυναμικά σύνολα γνώσης και αναστοχασμού. Έτσι κι αλλιώς, ο μόνος τρόπος να υπάρξει σοβαρή ιστορική δουλειά στον παγκόσμιο ιστό, όπως έγραφε ο Carl Smith, είναι να την βάλουμε μέσα εμείς οι ίδιοι.

I would ask historians to think about what the web can and cannot do in regard to their own goals as scholars and teachers. This effort is all the more important given that we live in what many of us see as a time when the humanities in general and the study of the history in particular are under siege, and when we talk about the increasing importance of doing public history as the information revolution proceeds all around us. The only way to see to it that there is serious history on the web is to put it there ourselves.

Carl Smith, "Can You Do Serious History on the Web?", *Perspectives online* 36:2 (1998),
<http://www.historians.org/perspectives/issues/1998/9802/9802COM.CFM>